

שיחת השבוע

יוצא לאור על-ידי צעירי אגודת 'חב"ד - המרכז עורך: מנחם ברוד יו"ר: הרב יוסף יצחק אהרונוב

יש חדש

זיכוי בשופר בימי אלול

בחודש אלול בתייחב"ד פותחים במבצע מיוחד לזיכוי המוני ישראל במנהג תקיעת השופר בחודש זה. הפעילות מתקיימת בגניי'לדים ובבתי-ספר, במוסדות ציבור, במקומות עבודה ובבתי-עסק, והיא מתקבלת בהתרגשות ובשמחה. צעירי-חב"ד גם הוציאו לאור עלונים מהודרים על חודש אלול, המופצים במאות אלפי עותקים. העלונים מוגשים בשפה ברורה ובעיצוב מודרני, והם זוכים להצלחה רבה בציבור הרחב.

מפעל התנ"ך

החלה ההרשמה למחזור ה-15 של לימוד התנ"ך, על-ידי לימוד קבוע ב'חוק ליעקב'. במתכונת זו לומדים את כל התנ"ך עם פירוש רש"י, ונבחנים שנים-עשר מבחנים. טל' 052-8630212.

דפתעות

מכון בית המלמדים הפיק את דפתעות - שני ספרי ילדים על פרשיות השבוע, מוגשים במתכונת של ספרי קומיקס, מאת הרב אהרן פאלק. טל' 02-6520427.

שירי אלול

הופיעו שלושה תקליטים חדשים: משאת נפשי, לחנים מאת יצחק בינשטוק. משאת נפשי, שירי הרב קוק מאת אליעזר שמידוב. ועת שערי רצון, תקליט אינסטרומנטלי מאת דן עשוש. טל' 050-6962026.

זמני השבוע

ניו יורק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס
7:10	7:48	7:22	7:00
8:08	8:47	8:13	7:55

פרקי אבות: פרק א

מבצע ארצי לבדיקת מזוזות *3770 מוקד חב"ד

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840 טל' 072-2770100 • פקס 03-9606169 www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

כשהמלך מחיך אלינו

חודש אחד בשנה בורא העולם יוצא אלינו, מתקרב אלינו ומראה פנים שוחקות לכל אחד ואחת. חשוב לנצל התגלות זו

ימים שקל להתקרב בהם אל הקב"ה. ציור: זלמן קליינמן

עצומה ולבקש את כל משאלותינו. הקב"ה פותח לפנינו את כל השערים ומאיר עלינו באורו הגדול. צריך פשוט לגשת אליו!

כוחות חדשים

אמנם איננו רואים התגלות מיוחדת זו בעינינו הגשמיות, אבל נשמתנו חשה כי הקב"ה נמצא עכשיו ב'שדה'. בלב כל יהודי, יהיה מי שיהיה והיה מעשיו אשר יהיו, מורגשת התעוררות מסוימת בימי אלול. לא תמיד הוא מודע למשמעותה של התעוררות זו. לא תמיד הוא יודע להפנותה לכיוונים הנכונים. אבל כל יהודי מרגיש שצריך להשתנות, להשתפר; הוא חש כמיהה לדבר-מה רוחני. זו ההשפעה של אותה התגלות של הקב"ה בימים האלה.

הקרבה הזאת של הקב"ה מעניקה לנו כוחות נפלאים להשגת דברים שנראו קשים ובלתי אפשריים בעבר. לא אחת, כאשר יהודי מתעורר ורוצה לתקן דברים מסויימים, מתעורר גם יצר הרע ואומר: "הלוא כבר ניסית בעבר לתקן את מעשיך ולא הצלחת". חודש אלול יש בו תשובה על טענה זו. בעבר אולי נכשלת, אך עכשיו ניתנים לך כוחות חדשים ומיוחדים במינם; עכשיו הקב"ה נמצא איתך, הוא קרוב אליך מאוד-מאוד, והוא יעזור לך לקיים את החלטותיך הטובות.

שבוע נכנסנו לחודש אלול, חודש התשובה והרחמים. על מהותו של החודש הזה נותן רבי שניאור-זלמן מלאדי (מייסד חסידות חב"ד) הגדרה מעמיקה, בספרו 'לקוטי תורה'. הוא ממשיך את הקב"ה בימי חודש אלול למלך שיוצא אל השדה ומניח לכל החפץ בכך לצאת אליו ולהביע לפניו את כל משאלותיו.

בימים כתיקונם קשה לאזרח הפשוט לבוא אל המלך. עליו להיות בעל סגולות מיוחדות כדי שהמלך יאות להיפגש עמו, ועל-אחת-כמה-זוכמה כדי שיאזין לבקשותיו וימלא אותן. אולם לפעמים המלך יוצא אל העם, לשדה הפתוח. שם אין הוא מוקף סוללה של מזכירים, פקידים ומנהלים

לשכה. שם אין דבר החוצץ בינו ובין האזרח הקטן. כל הרוצה יכול לגשת אליו ולשטוח את בקשותיו.

ורבי שניאור-זלמן מוסיף, שהמלך מקבל את כל הבאים בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. המלך שומע את דברי העם, ולא זו בלבד אלא גם ממלא את הבקשות בשמחה ובמאור-פנים. יש רק דבר אחד שהעם צריך לעשות - לצאת אל המלך. לנצל את הזמן הנדיר והיקר שבו המלך קרוב מאוד לכל אחד ואחד.

המגבלות נופלות

זה משל לקב"ה. במשך השנה כולה חובה למלא דרישות מסויימות כדי 'להגיע' אל הקב"ה. למה לא כל אדם זוכה שתפילתו תיענה? משום שאין הוא זך וטהור דיו בשביל להבטיח שתפילתו תפעל את פעולתה. דוד המלך אומר בספר התהילים: "מי יעלה בהר ה'... נקיי-כפיים וברי לבב". רק צדיקים ובעלי נשמות זכות זוכים להיות קרובים אל בורא העולם.

אבל בחודש אלול המלך יוצא אל השדה. המגבלות הקיימות במשך השנה כולה נופלות ונעלמות. כל אדם פשוט, כמוני-כמוך, יכול להתקרב אל אצל הקב"ה, להתקרב אליו קרבה

המטרה: להניב פירות

של בניישראל, הקשורים עם הקב"ה שהוא אינ'סופי, לא קיימת המגבלה הזאת, ויכולה להיות גם 'צמיחה' חשובה וגדולה לאינ'ערך מה'זריעה'.

שליחות הנשמה

מהדמיון לאילן יש ללמוד עוד הוראה חשובה: תפקידו של כל יהודי להיות בבחינת 'גרעין' שממנו יצמחו עוד ועוד צמחים ואילנות שיצמיחו ריבוי 'גרעינים'. אין להסתפק בגישת 'אני את נפשי הצלתי'. טעות היא לחשוב שהמטרה היא להבטיח שה'גרעין' שלרעצמו יישמר ולא יינזק. לא זו השליחות שבעבורה ירדה נשמתו של היהודי לעולם הזה.

יהודי צריך לדעת ש'זרעו' אותו בעולם הזה כדי שממנו יצמחו פי כמה וכמה יהודים העובדים את הקב"ה, לומדים את תורתו ומקיימים את מצוותיו. לכן עליו לפעול שעוד ועוד יהודים יעסקו בתורה ובמצוות, ואז ימלא את ייעודו ותכלית בריאתו, ויקרב את הגאולה האמיתית והשלמה.

(תורת מנחם כרך לו, עמ' 110)

היא לברר ולזכך שבעים דרגות בנפשו.

עיקר עבודתו של האדם היא לברר ולזכך את המידות שבנפשו, הנחלקות לשבע. כל אחת ואחת מהמידות האלה כלולה מעשרה כוחות, ויחד יש כאן שבעים דרגות ושלבים. נשמתו של יהודי ירדה לעולם הזה כדי לברר ולזכך את כל שבעים הדרגות שבנפשו, ולכן ניתנו לו שבעים שנה.

אין מגבלות

יהודי נדרש לראות את עצמו בבחינת עץ מניב, שצריך להצמיח פרי. משנה לשנה צריך הפרי להיות נכבד יותר ורב יותר מבשנה שעברה, ואדרבה, ככל שהאדם מתבגר יותר זו הוכחה שעכשיו הגיעה שעתם של פירות חשובים יותר, שצמיחתם היא לאחר משך זמן ארוך יותר.

אלא שיש הבדל בין צמיחת פירות בעולם הגשמי ובין הצמיחה הרוחנית. בעולם הזה הגשמי כל דבר מוגבל, ולכן זרע המצמיח שעוורים לא יוכל להצמיח חיטים, ומזרעים של תבואה לא יצמחו אילנות. אולם בעולם הרוחני

בפרשתנו מופיע הפסוק המשווה את האדם לעץ: "כי האדם עץ השדה". גידולו של עץ, ושל צמח בכלל, מתחיל בזריעה. יש צמחים המניבים פרי כעבור זמן קצר מהזריעה, ויש שהפרי שלהם צומח רק לאחר זמן ממושך.

בגמרא מובאים כמה וכמה פרקיזמן של גידול. למשל, התבואה צומחת בתוך חמישים ושניים ימים. שקדים מבשילים בתוך עשרים ואחד ימים מהפריחה. אולם יש אילנות המניבים פרי רק לאחר שבעים שנה. ככל שהפרי חשוב יותר יש להמתין זמן רב יותר עד הבשלתו, ובינתיים צריך לטפל באילן ולהשגיח שלא ייפגע ממזיקים ומפגעי הטבע, כדי שיוכל לצמוח ולהניב פרי בתכלית השלמות.

שבעים דרגות

גם באדם עובר זמן רב בין ה'זריעה' לבין צמיחת הפרי. כשם שיש אילן המניב פרי כעבור שבעים שנה, גם על חיי האדם נאמר "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (וגם כשמאריכים ימים יותר מזה - עד מאה ועשרים - כלולים חיי האדם במספר שבעים), שכן עבודת האדם

אמרת השבוע

ספר טוב

כמה חודשים קודם הסתלקותו של האדמו"ר רבי פינחס־מנחם מגור, בעל 'פני מנחם', נכנס אליו רב נכבד מארה"ב, וביקש ברכה להוצאת ספר חידושי התורה שלו.

האדמו"ר בירכו ואז אמר, כמשיח את אשר על ליבו: "גם אני כותב ספר, ואני מקווה שזה יהיה ספר טוב. האומנם יהיה טוב - אינני יודע, אבל אני מקווה שיהיה ספר טוב."

ה'פני מנחם' נשא את עיניו אל הרב העומד מולו וראה שאינו יורד לסוף כוונתו. הפטיר האדמו"ר: "כוונתי לזכור מעשיך בספר נכתבים, אני מקווה שיהיה ספר טוב."

פתגם חסידי

"כדי לקיים כראוי את ציווי התורה 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' האדם זקוק למידה גדושה של חכמה ופיקחות" (רבי נפתלי מרופשיץ)

מינוי מלך | מאת הרב אליעזר ברוד

מן המעיין

קבלת עול מלכות

"שום תשים עליך מלך" (דברים יז, טו). הכוונה הפנימית של מצווה זו היא להחזיר בעם ביטול וקבלת עול מלכות שמים. המלך עצמו בטל בתכלית לקב"ה, וכאשר העם מתבטל אליו, יש בכך משום התבטלות למלכות שמים.

(דרך מצוותיך)

מטרת ההמלכה

בניישראל מצווים להעמיד מלך, כדי שהכול יבטלו את דעתם לדעתו. לכן הציווי נאמר בלשון "שום תשים עליך מלך". לעומת זה, כאשר בני ישראל ביקשו מלך משמואל הנביא אמרו: "תנה לנו מלך", שדעתו תהיה עליפי דעתם ורצונם.

(רבי פינחס מקוריץ)

פחד רק מהקב"ה

"שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך" (סנהדרין כב). כשם שהמלך אינו מפחד מפני בניאדם, אלא ממלך מלכיהמלכים בלבד, כך תהיה אימה זו עליך, שלא תתיירא משום אדם אלא מהקב"ה לבדו.

(רבי צבי מרימנוב)

מלך על עצמו

"שום תשים עליך מלך" - האדם צריך להיות

מלך על עצמו. הוא צריך לשים עליו את המלך, שישלוט על מעשיו והתנהגותו.

(רבי ישעיה מרופשיץ)

הרב כמלך

כשם שבזמן הבית נצטוו בניישראל למנות להם מלך, כך בזמן הזה ישנו הציווי (אבות א), "עשה לך רב". כל יהודי צריך שיהיה לו רב שיחזיר בו קבלת עול מלכות שמים.

(הרבי מליובאוויטש)

לא 'ככל הגויים'

מאחר שמינוי מלך הוא מצווה מהתורה, מדוע התרעם שמואל הנביא על ישראל שדרשו ממנו שישים עליהם מלך? אלא שהם רצו מלך לא כדי לקיים את מצוות התורה, אלא מרצונם להידמות לאומות העולם ולהיות "ככל הגויים".

(כתב סופר)

אח לבני עמו

"מקרב אחיך תשים עליך מלך" (דברים יז, טו). "מקרב אחיך" - רק מי שהוא רואה בכל ישראל אחים, "תשים עליך מלך" - הוא הראוי להיות מלך.

(מעדני מלך)

עוד 'מורד' כזה...

עלייתו של אלכסנדר השלישי על כיסא המלוכה בפולין נחגגה בטקס רב־רושם. היום הזה נחוג עליידי כלל אזרחי פולין, ואף היהודים ציינו זאת בתפילה מיוחדת שנאמרה בבתי הכנסת, לאחר קריאת התורה.

זה היה לפני כמאה ושלשים שנה. בעיר נאשעלסק שימש ברבנות רבי אברהם בורנשטיין, הידוע בספריו 'אבני נזר'. זה היה קודם שעבר לסוכטשוב. הוא היה גאון עצום. בהיותו בן עשר סיים את הש"ס, ואת תשובותיו בהלכה החל לכתוב בהיותו בן שש־עשרה. גם את רבנותו נהג בתוקף, ותושבי העיר הכירו היטב את שנינותו וחריפותו.

באותם ימים גילה ה'אבני נזר' כשלים חמורים בתפקודם של שני שוחטים. אחד מהם הודה כי הצדק עם הרב, חזר בתשובה שלמה ועזב את השחיטה. לעומת זה, חברו היה אדם גס־רוח. הוא לא הביע חרטה על מעשיו, ואף נשבע להינקם ברב.

האיש הזה חָבַר לפוחז וריק כמותו, שעבר על תקנות הקהילה והוחרם עליידי הקהל. גם הלה היה מוכן לעשות הכול כדי לנקום ברב. הם ציפו להזדמנות נאותה.

בשבת שלאחר הכרת המלך אלכסנדר השלישי עמדו השניים בבית־הכנסת של ה'אבני נזר' ועקבו אחריו בעין בוחנת. הם הבחינו כי בעת אמירת תפילת 'הנותן תשועה למלכים' היה הרב שקוע במחשבותיו, ולא אמר את התפילה.

לזאת חיכו השניים. הם הריצו מכתב הלשנה אל שר המחוז וכתבו כי הרב הוא 'מורד במלכות' ונמנע בפרהסיה מאמירת התפילה לשלום המלך. במכתבם פירטו עוד עשרים ושתיים טענות על הרב. הם ידעו כי המלך היה רגיש מאוד לכל ניסיון של מרידה, והיו בטוחים כי מכתב ההלשנה יטופל במלוא החומרה.

בוקר אחד נשמעו דפיקות על דלת ביתו של ה'אבני נזר'. בפתח עמדו נציגי ראש העיר ואחד מראשי הקהילה. הם הניחו לפניו מכתב ובו נאמר כי על־פי פקודת שר המחוז הוא מפוטר מתפקידו, ונוסף על כך הוא נדרש לעזוב את העיר עם משפחתו בתוך עשרים וארבע שעות!

הימים היו ימי שיא החורף. שלג נערם בדרכים, ויציאה לדרך עם ילדים רכים הייתה סכנה של ממש. אולם ה'אבני

נזר' קיבל את הגזרה בשלוות־נפש. להפתעת תלמידיו ביקש מהם לשבת והתחיל את שיעורו היומי הקבוע, באומרו: "כעת הוא הזמן ללמוד, וכאשר לומדים תורה אין לדאוג".

הדבר היה לפלא. מחר ייאלץ הרב לקחת את מקל הנדודים ולצאת עם משפחתו במזג־האוויר הקשה, והוא עומד עכשיו ומוסר שיעור עמוק,

ומחדש חידושים רבים, כאילו לא אירע דבר.

חסיד נאמן היה ל'אבני נזר' בעיר קאליש, איש נכבד בעל קשרים מסועפים, ושמו ר' בעריש. משהו דאג להעביר אליו את דבר הגזרה, והוא החל לפעול במהירות לביטולה. הוא נסע אל שר המחוז וביקש ממנו לבטל את פקודת הגירוש ותחת זאת

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

אמונה שאין בה שינוי

הרמב"ם (בתחילת פרק יא מהלכות מלכים) מביא שלוש ראיות מהתורה על האמונה בביאת המשיח. תחילה הוא מביא את ההבטחה: "ושב ה' אלוקיך את שבותך וריחמך, ושב וקיבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלוקיך שמה" (דברים ל, ג). יש כאן הבטחה שבטוף הגלות תבוא הגאולה. לאחר מכן הרמב"ם מביא את נבואת בלעם, המדברת במפורש על המלך המשיח: "אראנו ולא עתה, אשורנו ולא קרוב, דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל" (במדבר כד, ז).

לאחר כל אלה הרמב"ם מביא ראיה שלישית, והוא כותב אותה בהלכה נפרדת (הלכה ב): "אף בערי־מקלט הוא אומר ואם ירחיב ה' אלוקיך את גבולך ויטפת לך עוד שלוש ערים וגו'. ומעולם לא היה דבר זה ולא ציווה הקב"ה לתוהו". כלומר, מאחר שבתורה מופיעה מצווה להוסיף שלוש ערי־מקלט לאחר שהקב"ה ירחיב את גבולנו, ודבר זה עדיין לא קרה - מכאן שהדבר עתיד לקרות בימות המשיח, וזו ראיה מהתורה על ביאת המשיח.

תוקף של מצווה

נשאלת השאלה, מה חסר בראיות הראשונות שהרמב"ם ראה צורך להוסיף ולציין את הראיה מערי־מקלט, ומדוע ציין זאת בהלכה נפרדת ולא בהמשך לשתי הראיות הקודמות שבהלכה הראשונה?

הרבי מליובאוויטש מסביר (לקוטי שיחות כרך לד, עמ' 114) כי הראיה מערי־מקלט נותנת תוקף מיוחד לאמונה בביאת המשיח, והופכת אותה לחלק ממצוות התורה. בלי הראיה הזאת האמונה בביאת המשיח היא הבטחה בתורה. אמנם יהודי צריך להאמין בכל דבר שכתוב בתורה, אבל עדיין היה אפשר לפרש את הדברים כאילו זו הבטחה שיכול לחול בה שינוי, או שהיא נאמרה בלשון של משל והדברים יתקיימו בעולם הרוחני ולא הגשמי.

זה החידוש בראיה מערי־מקלט, שהעניין של ביאת המשיח נעשה אחד מתנאיה של מצווה בתורה, וזכה לא יכול לחול שום שינוי. וכמו שכתב הרמב"ם (בהלכות יסודי התורה): "דבר ברור ומפורש בתורה, שהיא מצווה עומדת לעולם ולעולמי־עולמים, אין לה לא שינוי, ולא גירעון, ולא תוספת". התורה מצווה אותנו מצווה להוסיף עוד שלוש ערי־מקלט, וזו מצווה "לעולם ולעולמי־עולמים", ולכן ברור שהדברים חייבים להתקיים כפשוטם - שיבוא המשיח, שאז "ירחיב ה' אלוקיך את גבולך", וזו תתקיים המצווה "ויטפת לך עוד שלוש ערים על השלוש האלה" (דברים יט, ז).

למעלה מגדר שינוי

ליתר ביאור: בהבטחה של הקב"ה (עליידי נביא) יש מצבים מסויימים שייטכן שיחול בהם שינוי; למשל, "דברי הפורענות שהנביא אומר" יכולים להתבטל מפני "שהקב"ה ארך אפיים ורב־חסד" או ש"אפשר שעשו תשובה ונסלח להם". גם הבטחה לטובה אם הייתה רק "בין הקב"ה ובין הנביא" אפשר שלא תתקיים אם "יגרום החטא". ומזה מובן, שגם כאשר ברור שהבטחת הנביא תתקיים - אין זה רק מפני שהבטחה שעליידי נביא אינה בת שינוי מעצם הגדרתה, אלא מפני שבפועל לא יחול בהבטחות האלה שינוי.

אבל הנצחיות של התורה ומצוותיה היא ברמה עליונה לאין־ערוך. התורה והמצוות הן למעלה מגדר שינוי, ואי אפשר שישתנו. כשם שהקב"ה עצמו למעלה מגדר שינוי, כמו שנאמר "אני ה' לא שנית", כך תורתו ומצוותיו של הקב"ה (שהן חכמתו ורצונו) גם הן למעלה מגדר שינוי.

לכן כאשר הבטחת הגאולה היא חלק ממצווה בתורה, חל עליה גדר הנצחיות של התורה - שהיא נצחית שלא ייתכן בה שום שינוי וביטול. לכן אין הרמב"ם מסתפק בשתי הראיות הקודמות, אלא מוסיף בהלכה נפרדת את הראיה מערי־מקלט, כי הראיה הזאת נותנת תוקף מסוג אחר לאמונה בביאת המשיח.

לברר את הטענות בבית־המשפט.

ר' בעריש תיאר לפני השר את אישיותו של רבו. הוא הסביר כי מדובר בגאון וצדיק, שמוחו עסוק בלימוד התורה עד כדי היתקנות מוחלטת מהנעשה. מכאן גם התנהגותו בעת אמירת התפילה, הסביר החסיד. לא הייתה כאן כל כוונת מרידה, אלא פיזור־נפש וחוסר ערנות לנעשה סביבו.

השר קיבל את המלצת החסיד. הוא אמר לר' בעריש כי קודם הבירור בבית־המשפט הוא מבקש להיפגש עם ה'אבני נזר' ולעמוד על טיבו.

למחרת בבוקר מיהר ר' בעריש לעיר נאשעלסק לבשר לרבו על ביטול הגזרה. כשבא אליו עמד ה'אבני נזר' באמצע השיעור היומי.

ר' בעריש ביקש מהגבאי למסור לרבי כי בשורה חשובה ביותר בפיו, אולם הרב ביקש להודיע לו כי אין בשורה חשובה משיעור תורה, ולכן יואיל נא להמתין. כאשר סוף־סוף סיפר ר' בעריש על הצלחתו לבטל את הגזרה ולהחליפה בבירור, קיבל הצדיק את הדברים בקור־רוח, כאילו ידע מראש שכן יהיה.

עתה מסר ר' בעריש לרבו את בקשת שר המחוז להיפגש עמו. הרבי ניאות, והם יצאו יחדיו אל בית השר. את רוב הדרך עשו במרכבתו של ר' בעריש, אולם נותרה כברת־דרך שאותה נדרשו לצעוד ברגל, בהליכה מייגעת, שגרמה להם להזיע.

יגעים ומיוזעים נכנסו הרבי והחסיד לארמון השר. האולם שבו ישב השר היה מפואר ביותר. וילונות יקרים השתלשלו על הקירות. הצדיק, שמוחו היה שקוע בקושיה קשה ברמב"ם, ניגש מבלי־משים אל אחד הווילונות, וניגב באמצעותו את הזיעה שעל פניו, כאילו היה מגבת פשוטה.

חיוך עלה על פניו של שר המחוז. הוא הפטיר לעבר ר' בעריש: "כעת אני רואה באיזה 'פושע' ו'מורד במלכות' מדובר...".

בבוא יום המשפט היה הרב שלי ונינוח. הוא השמיע את השיעור היומי כהרגלו, ורק קיבל עליו לצום. כמורכן ביקש מהציבור לומר תהילים. למשפט שיגר את עורך־דינו. בפסק־הדין כתב השופט כי הרב זכאי מכל אשמה, והחזיר לו גם את תוארו ומעמדו כרב העיר.

לאחר זמן התברר, כי מיד לאחר פגישת ה'אבני נזר' עם השר, ביקש השר למסור לבית־המשפט כי לדעתו הרב זכאי וכל העניין אינו אלא עלילה שנרקמה עליו. וכך היה לשמחת כל יהודי העיר.

הצדק החברתי של התורה

יכולה ואף לא צריכה לדאוג לדיור לכול. מי שיכול לדאוג לעצמו לדיור זול, אין סיבה לעזור לו. כמו־כן, עני שיכול לעבוד ואינו עושה זאת, אין זה צודק לעזור לו."

עיקרי ההמלצות

עם זה, חברי המכון ממליצים לפני צוות המומחים הממשלתי להקל על האזרחים: "לשמור על עקרון השוק החופשי ככל שהדבר ניתן. למנוע עליות מחירים קיצוניות במוצרים בסיסיים. לדאוג לתחרות אמיתית בשוק, שתביא להוזלה במחירי המוצרים הבסיסיים. להגדיל את היצע הדירות בשוק עלידי שיווק קרקעות בשיטת מחיר למשתכן."

עוד ממליצים חברי המכון: "להגדיר מחדש את המוצרים הבסיסיים, ובמידת הצורך - להטיל פיקוח על מחיריהם. להגדיר סל מינימום. לדאוג באמצעות רשות המיסים כי לא ייגבה מס־הכנסה ממשפחה שאינה מצליחה להגיע בכוחות עצמה לסל הזה. לבחון את הצידוק בהענקת קצבאות למשפחות שאינן זקוקות להן כדי להתקיים בכבוד, ולחלק אותן מחדש בדרך שוויונית פחות וצודקת יותר."

מי החליט

הרב אישון סבור כי אופי המחאה מקשה על יהודים שומרי תורה ומצוות להצטרף אליה: "הם

לפני צוות המומחים, בראשות הפרופ' טריטנברג, הונח השבוע מסמך המלצות מקצועיות, המציג את דעת התורה בסוגיות הכלכליות־חברתיות. את המסמך הכינו מומחי מכון כתר לכלכלה עלי־פי ההלכה, והוא מבוסס על מקורות חז"ל וחכמי התורה במרוצת הדורות.

במכון חברים שבעה חוקרים תלמידי־חכמים, ובראשו עומדים הרב שלמה אישון והרב יצחק בזק. "מטרת המכון להביא את הזווית ההלכתית בענייני הכלכלה", אומר הרב אישון, רב מזרח רעננה וחבר לשכת הרבנות בעיר. "המכון כבר פרסם שבעה ספרים שעוסקים בסוגיות מגוונות בהלכה, כמו ריבית, מוצרים פגומים, מיקח וממכר, דיני הונאה."

הקול היהודי

המאבק החברתי שהתעורר הניע את חוקרי המכון לחבר את המסמך. זו הפעם הראשונה שהמכון מגיש המלצות לגוף ממשלתי. "החלטנו שצריך להשמיע את הקול היהודי בעניין החשוב הזה", מסביר הרב אישון. "חשוב שהציבור ידע שיש לתורה מה לומר בעניינים האלה."

לדבריו יש הבדל גדול בין השקפת התורה לבין דרישותיהם של ראשי המאבק החברתי. "אנחנו איננו תומכים בדרישה לדאוג למעמד הבינוני, שבכוחו לפרנס את עצמו", הוא אומר. כך נכתב במסמך שחיברו חברי המכון: "המדינה אינה

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

איסור 'בל תשחית'

שאלה: מתי עוברים על איסור 'בל תשחית'?

תשובה: האיסור המקורי בתורה (דברים כ"ט) הוא 'לא תעשה' על קציצת עץ פרי: "לא תשחית את עצה". ואמרו חז"ל, שאף כל המשחית או זורק לאיבוד חפץ (אפילו של הפקר), שבני־אדם ראויים ליהנות ממנו, עובר באיסור זה.

מותר לקלקל דבר אם הקלקול הכרחי לתקן רכוש, כגון עץ פרי המזיק לעצים חשובים ממנו, או שצריכים את מקומו לבניין (ויש המעדיפים אז למוכרו לגוי, ושהגוי יכרות את העץ).

ודאי שמותר לקלקל דבר כדי 'לתקן' את גופו של אדם, כגון לשרוף כיסא כדי להתחמם בעצו, כשאין בנמצא עץ אחר; או לטובת הכלל, כגון הרשות שניתנה לממונה בבית־המקדש שאם מצא את השומר נרדם על משמרתו, היה רשאי "לשרוף את כסותו".

בגמרא הובאה דעה שמי שיכול לאכול פת שעורים ואוכל פת חיטים, או שיכול לשתות שכר תמרים ושותה יין - עובר בבל־תשחית. אולם דעה זו נדחתה, מכיוון ש"בל־תשחית של הגוף עדיף".

במקום אחר אמרו שרב הונא סובר כי "מאכל אדם אין מאכלים אותו לבהמה". ופירש רש"י שני טעמים לכך: א) "משום ביזוי אוכלין, שנראה כבועט בטובה שהשפיע הקב"ה בעולם"; ב) "משום שחסה התורה על ממונם של ישראל". הרמב"ם והשולחן־ערוך לא הביאו זאת (וייתכן שלדעתם זו דעת יחיד), אך ה'מגן אברהם' הביא זאת להלכה. אמנם פוסקים רבים הקלו בזה, ונהגו להקל, לפחות כשיש תועלת בדבר - כגון אם אין לאדם מאכל אחר לבהמתו.

מקורות: שבת קמב. תענית כב. מאירי שם. מג"א וא"ר סי' קעא. מחצית השקל, הגהות חתם סופר וה'שואל ומשיב' שם, ושי"ב (וראה הנסמן בשו"ת הסבא קדישא ח"ג בהוספות אות טז). שו"ע אדמו"ר הזקן חו"מ הל' שמירת גו'ג ובל־תשחית (עמ' 1775). שיערי הלכה ומנהג חו"מ סי' כד. שדי חמד, קונטרס הכללים, מע' מ כלל א, ושי"ב. אנציקלופדיה תלמודית, ערך 'בל תשחית' (כרך ג עמ' שלה). שמירת הגוף והנפש פרק רג, ושי"ב.

הרב אישון. כלכלה עלי־פי התורה

דורשים רק מהשלטון. ומה על הצדק החברתי שצריך לדרוש מכל יהודי, כמו מתן צדקה ועשיית חסד? את זה אנחנו לא שומעים מהם."

מקוממת אותו גם הגלישה להסתה נגד הציבור החרדי וציבור המתיישבים. "יש בתנועת המחאה הזאת גם מניע פוליטי", אומר הרב אישון. "הם רוטנים על שהמדינה מעניקה תקציבים למפעל ההתיישבות ולמשפחות החרדיות, אבל מי החליט שהקצבה לחוקר אקדמי חשובה מהקצבה לאברך כולל? מי קבע שתקציב לאלום ספורט חשוב ממימון ההתיישבות בארץ־ישראל?"

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח

על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis

Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411

Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

חדש: שולחן חג

לכל חגי ישראל ומועדיו

מגוון שיחות לכל חג, מעובדות על-פי אוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש

להזמנות: טל' 1-718-6041020